

Név:
Pontszám:

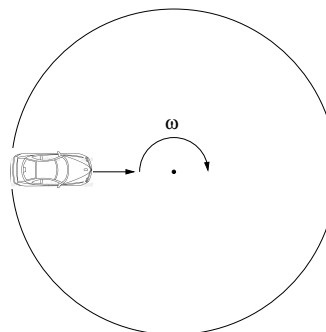
Fizika ZH 1

1. Feladat

25 pont

Egy ω szögsebességgel forgó, R sugarú korongon egy kisautó halad a szélétől a középpont felé a koronggal együtt forgó rendszerben állandó v sebességgel.

- a.) Mekkora és milyen irányú surlódási erő hat az autóra a középponttól mért távolság függvényében? (A surlódási erő mozgatja az autót.)
- b.) Mekkora sebességgel és milyen irányban kellene mozognia a koronghoz képest az autónak, ha azt akarjuk, hogy a Coriolis és a centrifugális kényszer erők kiegyensúlyozzák egymást? Merre mozog ekkor az autó a nyugvó rendszerben?

2. Feladat

25 pont

Hogyan módosítja a föld forgásából adódó centrifugális erő a g gravitációt az egyenlítőn és a 45° szélességi fokon? A Föld sugara: $R = 6371 \text{ km}$.

3. Feladat

25 pont

Tudjuk, hogy a speciális relativitás elmélete szerint az idő másképpen telik egy mozgó rendszerben, mint egy álló rendszerben. Egy ágyúgolyót $v_0 = 3 \text{ km/s}$ sebességgel függőlegesen felfelé lövünk ki, benne egy csirkével, amely $g = 10 \text{ m/s}^2$ egyenletes lassulással mozog ($v = v_0 - gt$). Mennyivel lesz idősebb az ikertestvére, amikor visszaesik a földre. ($\sqrt{1-x} \simeq 1 - \frac{1}{2}x$ ha $x \ll 1$.)

4. Feladat

25 pont

A Lorentz transzformáció szerint amikor áttérünk egy $\mathcal{K}$ inercia rendszerből egy hozzá képest v sebességgel mozgó $\mathcal{K}'$ inercia rendszerre, a négyes (kettes) vektorok a következőképpen transzformálódnak:

$$\begin{pmatrix} x'_0 \\ x'_1 \end{pmatrix} = \frac{1}{\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}} \begin{pmatrix} 1 & -\frac{v}{c} \\ -\frac{v}{c} & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x_0 \\ x_1 \end{pmatrix}$$

A $\frac{1}{\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}} \begin{pmatrix} c \\ v \end{pmatrix}$ négyes sebesség is ugyanígy transzformálódik.

Mutassuk meg a fenti transzformációs szabályt alkalmazva, hogy ha egy tömegpont a $\mathcal{K}$ rendszerben v sebességgel mozog, akkor $\mathcal{K}$ -hoz képest V sebességgel mozgó $\mathcal{K}'$ inercia rendszerben a tömegpont

$$v' = \frac{v - V}{1 - \frac{Vv}{c^2}}$$

sebességgel mozog!

$$F_{\text{tehetetlenségi}} = -m\ddot{\mathbf{R}} + 2m\mathbf{v} \times \boldsymbol{\omega} + m\omega^2 \mathbf{r} - m\boldsymbol{\omega}(\boldsymbol{\omega} \cdot \mathbf{r}) - m\dot{\boldsymbol{\omega}} \times \mathbf{r}$$

$$\tau = \int_{t_1}^{t_2} \sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}} dt$$